

Gerbiamieji mokytojai ir dėstytojai!

Nebuvau iš tų, kuriuos vadina „rašinių liūtais“, tačiau niekada nemaniau, kad gimtosios kalbos ir literatūros pamokos yra didžiausia kančia. O bėgant metams vis geriau suprantu bei vertinu jų prasmę. Todėl džiaugiuosi galėdamas pasveikinti Jūsų konferenciją. Visus į ją susirinkusius - savo misija tikinčius mokytojus lituanistus, garsius lietuvių kalbos, literatūros ir kultūros tyrinėtojus, kurie nėra abejingi mokyklinei lituanistikos kasdienybei.

Lituanistikos stiprinimas yra vienas iš mūsų Vyriausybės prioritetų. Net ir šiuo gana sunkiu laiku tikimės sukurti palankias sąlygas lietuvių kalbos saugojimui ir plėtojimui. Kad jos kokybiško vartojimo laukas plėstųsi į naujas skaitmeninių technologijų ir akademinio bendravimo sferas. Susidurdami su kalbos skurdumu viešojoje erdvėje ar aukštosios humanitarinės kultūros spragomis dažniausiai puolame kaltinti neigiamą kitų, svetimųjų įtaką. Ypač pastaruoju metu kiekviena iniciatyva atsiverti pasauliui, intensyviau bendradarbiauti su Europos Sąjunga, kurios dalimi esame, mokytis užsienio kalbų sukelia nuogaštavimus, įtarimus ir baimes. Esą bus pakenkta tautinei tradicijai, nunyks lietuvių kultūrinis savitumas, o drauge mūsų orumas ir savarankiška ateitis.

Kas būtų – mano akimis – blogiausia, tai supriešinti:

- 1) gimtąją kalbą ir užsienio kalbas,
- 2) nacionalinę literatūrą ir populiarius užsienio rašytojų kūrinius, pagaliau,
- 3) tradicinę rašymo ir skaitymo kultūrą su naująja rašymo internete, video, SMS kultūra.

Turime kiek galėdami vengti konflikto, nes mūsų dienomis nepavyks ir nebūtų protinga atsiverti tiek nuo pasaulio, tiek nuo šiuolaikinių technologijų. Turime mąstyti, kalbėti, veikti vartodami konstrukciją „ir ... ir“. Reikia gerai mokėti, gerbti ir gimtąją, ir kitas kalbas, skaityti ir „Dainavos šalies senų žmonių padavimus“, ir „Harį Poterį“. Užuoť piktinūsis, kad vaikai mobiliuoju telefonu rašo keistomis santrumpomis, galima jiems papasakoti, kokias santrumpas ir sutartinius ženklus taupumo sumetimais vartojo viduramžių raštininkai... Ir pasirūpinti, kad mokiniai vis dėlto gebėtų parašyti ir kitoki – mandagų, elegantišką laišką ar raštą.

Galiu patikinti – kaip ministras padarysiu viską, kad pertvarkant mokymo programas, pedagogų rengimo ir kvalifikacijos kėlimo sistemą nebūtų net minties gimtosios kalbos ir literatūros mokymo sąskaita stiprinti užsienio

kalbų mokymą arba atvirksičiai. Diskusijos apie tai, mano supratimu, veda į visišką akligatvį.

Mano galva, destruktivi diskusija, koks – humanitarinis, gamtamokslinis ar technologinis išsilavinimas – yra svarbesnis sėkmingai karjerai ir savęs realizavimui. Bendrojo lavinimo ir aukštojoje mokykloje skirtingų disciplinų mokytojai turi ranka rankon siekti tų pačių brandžios, kūrybiškos, pilietiškos asmenybės ugdymo tikslų.

Džiaugiuosi, kad šis forumas telkia akademinės bendruomenės ir mokyklos lituanistus. Labai svarbu, kad po Nepriklausomybės atgavimo iškiliausi universitetų žmonės rašė pirmuosius lietuvių kalbos ir literatūros vadovėlius, rengė programas, vadovavo kvalifikacijos kursams. Tai leido labai greitai pereiti prie mokyklinės lituanistikos naujos kokybės, desovietizuoti šią sritį.

Iš diskusijų apie lituanistiką, kurias per šiuos metus surengė mūsų ministerija ir kitos institucijos, susidariau įspūdi, kad dinamiška kultūros situacija reikalauja vėl sutelkti akademinės ir pedagogikos praktikų pajėgas, visiems drauge reaguoti į naujausius iššūkius.

Bendradarbiavimas tarp mokytojų, mokslininkų ir dėstytojų ypač aktualus būtent lituanistikos srityje, nes svarbiausias tyrimų, atradimų įdirbis – ne kur nors pasaulyje, o čia, Lietuvoje. Kita vertus, nepaprastai svarbu perimti užsienio patirtį, nes ir kitose Europos Sąjungos valstybėse sprendžiamos panašios problemos. Tai :

- 1) kaip derinti norą bei poreikį laisvai bendrauti su kitų šalių bendraamžiais ir gerbti, vertinti gimtąją kalbą,
- 2) kaip nacionalinę literatūrą pateikti patraukliai jauniausiai „skaitmeninei“ kartai, kaip miesto vaikams suprasti ir pamėgti kūrinius apie kaimo gyvenimą ir gamtą,
- 3) kaip įtikinti asmeninio raštingumo poreikiu, jei kompiuteris gali ar netrukus galės ištaisyti daugelį rašybos klaidų,
- 4) pagaliau – gal svarbiausia – kaip gimtosios kalbos ir literatūros pamokas bei namų darbus paversti nuolatiniu atradimo, kūrybos, saviraiškos, iniciatyvos, idėjų apytakos džiaugsmu, o ne taisyklių rutina ir nuoboduliu.

Linkiu, kad šis forumas būtų žingsnis ieškant visiems naudingų atsakymų. Kaip ministras galiu pažadėti savo visokeriopą paramą ir dėmesį tiek mokyklinei, tiek ir akademinėi lituanistikai. Tik visi drauge turime laikytis ne konservavimo ar ginties nuo apsupusių priešų logikos. Kur kas vaisingesnė yra drąsaus kūrybiškumo, šiuolaikiškos lituanistikos sklaidos, bendradarbiavimo su pasauliu ir savimi pasitikinčios Lietuvos kultūros kryptis.

Ačiū už dėmesį